

विश्वेशलहरी

श्रीगणेशाय नमः ॥

सिद्धिबुद्धिपतिं वन्दे श्रीगणाधीश्वरं मुदा ।
तस्य यो वन्दनं कुर्यात् स धीनां योगमिन्वति ॥ १ ॥

वन्दे काशीपतिं काशी जाता यत्कृपया पुरी ।
प्रकाशनार्थं भक्तानां होतारं रत्नधातमम् ॥ २ ॥

भक्तावनं करोमीति मा गर्व वह शङ्कर ।
तेभ्यः स्वपूजाग्रहणात्तवेतत्सत्यमङ्गिरः ॥ ३ ॥

मुधा लक्ष्मीं कामयन्ते चञ्चलां सकला जनाः ।
काशीरूपां कामयेऽहं लक्ष्मीमनपगामिनीम् ॥ ४ ॥

प्राप्नुवन्तु जना लक्ष्मीं मदान्धनृपसेवनात् ।
लभे विश्वेशसेवातो गामश्वं पुरुषानहम् ॥ ५ ॥

न मत्कुटुम्बरक्षार्थमाहूयामि श्रियं बुधाः ।
विश्वेश्वराराधनार्थं श्रियं देवीमुपाह्वये ॥ ६ ॥

आपातरमणीयेयं श्रीर्मदान्धकरी चला ।
असारसंसृतौ काशीं सा हि श्रीरमृता सताम् ॥ ७ ॥

काशी गङ्गान्नपूर्णां च विश्वेशाद्याश्च देवताः ।
अवन्तु बालमङ्गं मामुशतीरिव मातरः ॥ ८ ॥

सदैव दुःखकारिणीं न संसृतिं हि कामये
शिवप्रियां सुखप्रदां परां पुरीं हि कामये ।
स्वभक्तदुःखहारकं मनोरथप्रपूरकं
शिवं सदा मुदा भजे महेरणाय चक्षसे ॥ ९ ॥

स्वसेवकसुतादीनां पालनं कुर्वते नृपाः ।

पास्येवास्मांस्तु विश्वेश गीर्वाणः पाहि नः सुतान् ॥ १० ॥

निषेव्य काशिकां पुरीं सदाशिवं प्रपूज्य वै

गुरोर्मुखारविन्दतः सदादिरूपमद्वयम् ।

विचार्य रूपमात्मनो निषेव्य नश्वरं जडं

चिदात्मना तमोभिदं धनेन हन्मि वृच्छिकम् ॥ ११ ॥

हे भागीरथि हे काशि हे विश्वेश्वर ते सदा ।

कलयामि स्तवं श्रेष्ठमेष रारन्तु ते हृदि ॥ १२ ॥

विश्वनाथ सदा काश्यां देह्यस्मभ्यं धनं परम् ।

पुरा युद्धेषु दैत्यानां विद्महे त्वां धनञ्जयम् ॥ १३ ॥

अविनाशि पुरा दत्तं भक्तेभ्यो द्रविणं त्वया ।

काशिविश्वेश गङ्गे त्वामथ ते स्तुम्नमीमहे ॥ १४ ॥

संसारदाववह्नौ मां पतितं दुःखितं तव ।

विश्वेश पाहि गङ्गाद्यैरागत्य वृषभिः सुतम् ॥ १५ ॥

काशीं प्रति वयं याम दयया विश्वनाथ ते ।

तत्रैव वासं कुर्याम वृक्षे न वसतिं वयः ॥ १६ ॥

हे सरस्वति हे गङ्गे हे कालिन्दि सदा वयम् ।

भजामामृतरूपं तं यो वः शिवतमो रसः ॥ १७ ॥

विश्वनाथेदमेव त्वां याचाम सततं वयम् ।

स्थित्वा काश्यामध्वरे त्वां हविष्मन्तो जरामहे ॥ १८ ॥

सर्वासु सोमसंस्थासु काश्यामिन्द्रस्वरूपिणे ।

हे विश्वेश्वर ते नित्यं सोमं चोदामि पीतये ॥ १९ ॥

काश्यां रौद्रेषु चान्येषु यजाम त्वां मखेषु वै ।

हे विश्वेश्वर देवैस्त्वं रारन्धि सवनेषु नः ॥ २० ॥

मां मोहाद्या दुर्जनाश्च बाधन्ते निष्प्रयोजनम् ।

विश्वेश्वर ततो मे त्वां वरूत्रीं धिषणां वह ॥ २१ ॥

रुद्राक्षभस्मधारी त्वां काश्यां स्तौमीश संस्तवैः ।

त्वत्पादाम्बुजभृङ्गं मां न स्तोतारं निदेकरः ॥ २२ ॥

विहाय चञ्चलं वधूसुतादिकं हि दुःखदं

त्वदीयकामसंयुता भवेम काशिकापुरी ।
 स्वसेवकार्तिनाशक प्रकृष्टसंविदर्पक
 भवैव देव सन्ततं ह्युतत्वभस्मयुर्वसो ॥ २३ ॥
 विश्वेश काश्यां गङ्गायां स्नात्वा त्वां रम्यवस्तुभिः ।
 पूजयाम वयं भक्त्या कुशिकासो अवस्यवः ॥ २४ ॥
 विश्वेश नित्यमस्मभ्यं भयमुत्पादयन्ति ये ।
 तेषां विधायोपमर्दं ततो नो अभयं कृधि ॥ २५ ॥
 राक्षसानां स्वभावोऽयं बाध्या विश्वेश जीवकाः ।
 भक्तानुकम्पया शम्भो सर्वं रक्षो निबर्हय ॥ २६ ॥
 विश्वेश्वर सदा भीतः संसारार्णवाज्जनात् ।
 मां पालय सदेति त्वां पुरुहूतमुपब्रुवे ॥ २७ ॥
 इदं विमृश्य नश्वरं जडं सदैव दुःखदं
 समर्चितुं शिवं गताः परां पुरीं यतो द्विजाः ।
 ततोऽभिगम्य तां पुरीं समर्च्य वस्तुभिः परैः
 शिवं स्वभक्तमुक्तिदं तमित्यखित्व ईमहे ॥ २८ ॥
 काश्यां वयं सदैव त्वां यजाम सकलैर्मखैः ।
 विश्वेश्वर त्वं समस्तैर्देवैरासत्सि बर्हिषि ॥ २९ ॥
 यक्षेश्वरेण रक्षितं श्रेष्ठं धनमखेषु ते ।
 देहि व्ययाम शङ्कर ह्यस्मभ्यमप्रतिष्कृतः ॥ ३० ॥
 मत्पूर्वजा महाशैवा भस्मरुद्राक्षधारिणः ।
 विश्वेश्वर सुरेषु त्वामद्वशामिव येमिरे ॥ ३१ ॥
 शम्भोर्विधाय येऽर्चनं तिष्ठन्ति तत्परा यदा ।
 तान् शङ्करो गिरे द्रुतं यूथेन वृष्णिरेजति ॥ ३२ ॥
 त्वां पूजयामीश सुरं मानसैर्दिव्यवस्तुभिः ।
 हे विश्वेश्वर देवैस्त्वं सोम रारन्धि नो हृदि ॥ ३३ ॥
 प्रादुर्भवसि सद्यस्त्वं क्लेशो भक्तजने यदा ।
 ततोऽहं क्लेशवान् कुर्वे सद्योजाताय वै नमः ॥ ३४ ॥
 वामदेवेति मनू रम्यतां यस्य सङ्गौ ।

ईशस्तस्मात्क्रियते वमदेवाय ते नमः ॥ ३५ ॥
 दयासिन्धो दीनबन्धो योऽस्तीश वरदः करः ।
 अस्माकं वरदानेन स युक्तस्तेऽस्तु दक्षिणः ॥ ३६ ॥
 दुष्टभीतस्य मे नित्यं करस्तेऽभयदायकः ।
 महेशाभयदाने स्यादुत सव्यः शतक्रतो ॥ ३७ ॥
 महेश्वरीयपदपद्मसेवकः पुरन्दरादिपदनिःस्पृहः सदा ।
 जनोऽस्ति यः सततदुर्गतः प्रभो पृणाक्षि वसुना भवीयसा ॥ ३८ ॥
 रक्षणाय नास्ति मे त्वां विनेश साधनम् ।
 निश्चयेन हे शिव त्वामवस्थुराचके ॥ ३९ ॥
 रोगैर्दुःखैर्वैरिगणैश्च युक्तास्त्वद्दासत्वाच्छङ्कर तत्सहस्व ।
 रम्यं स्तोत्रं रोषकरं वचो वा यत्किञ्चाहं त्वायुरिदं वदामि ॥ ४० ॥
 ध्यायाम वस्तु शङ्करं याचाम धाम शङ्करम् ।
 कुर्याम कर्म शङ्करं वोचेम शन्तमं हृदे ॥ ४१ ॥
 माता तातः स्वादिष्टं च पौष्टिकं मन्वाते वाक्यं बालस्य कुत्सितम् ।
 यद्वत्तद्वाक्यं मेऽस्तु शम्भवे स्वादोः स्वादीयो रुद्राय बन्धनम् ॥ ४२ ॥
 शिवं सुगन्धिसंयुतं स्वभक्तपुष्टिवर्धनम् ।
 सुदीनभक्तपालकं त्रियम्बकं यजामहे ॥ ४३ ॥
 देव देव गिरिजावल्लभ त्वं पाहि पाहि शिव शम्भो महेश ।
 यद्वदामि सततं स्तोत्रवाक्यं तज्जुषस्व कृधि मा देववन्तम् ॥ ४४ ॥
 त्यक्त्वा सदा निष्फलकार्यभारं धृत्वा सदा शङ्करनामसारम् ।
 हे जीव जन्मान्तकनाशकारं यक्ष्यामहे सौमनसाय रुद्रम् ॥ ४५ ॥
 स्थित्वा काश्यां निर्मलगङ्गातोये स्नात्वा सम्पूज्य त्रिदशेश्वरं वै ।
 तस्य स्तोत्रं पापहरैस्तु देव भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः ॥ ४६ ॥
 वाराणस्यां शङ्करं सुराढ्यं सपूज्येशं वसुभिः सुकान्तैः ।
 अग्रे नृत्यन्तः शिवस्य रूपं भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ॥ ४७ ॥
 इच्छामस्त्वां पूजयितुं वयं विश्वेश सन्ततम् ।
 प्रयच्छ नो धनं श्रेष्ठं यशसं वीरवत्तमम् ॥ ४८ ॥

काश्यामुषित्वा गङ्गायां स्नात्वा सम्पूज्य शङ्करम् ।
ध्यात्वा तच्चरणौ नित्यमलक्ष्मीर्नाशयाम्यहम् ॥ ४९ ॥

असत्पदं स्वहर्षदं न चान्यहर्षदायकं
सदा मुदा प्रसूर्यथा शृणोति भाषितं शिशोः ।
शिवापगाशिवाबलाशिवालयासमन्वितस्तथा
शिवेश नः सुरैर्गिरामुपश्रुतिं चर ॥ ५० ॥

सगरस्यात्मजा गङ्गे मताः सन्तारितास्त्वया ।
अगरस्यात्मजा तस्मात् किं न तारयसि ध्रुवम् ॥ ५१ ॥

प्रायिकोऽयं प्रवादोऽस्तु तरन्ति तव सन्निधौ ।
तारकं नाम ते गङ्गे सन्निधेः किं प्रयोजनम् ॥ ५२ ॥

मीनैरायतलोचने वसुमुखीवाब्जेन रोमावलीयुक्तो
राजवतीव पद्ममुकुलैः शैवालवल्ल्या युतैः ।
उद्धास्वज्जघनेन वालपुलिनैरुद्यद्भुजेवोर्मिभि-
र्गतेनोज्ज्वलनाभिकेव विलसस्येषा परं जाह्नवी ॥ ५३ ॥

शृङ्गारितां जलचरैः शिवसुन्दराङ्ग-

सङ्गां सदापहतविश्वधवान्तरङ्गाम् ।

भृङ्गाकुलाम्बुजगलन्मकरन्दतुन्द-

भृङ्गावलीविलसितां कलयेऽथ गङ्गाम् ॥ ५४ ॥

विश्वेशोऽसि धनाधिपप्रियसखा किं चान्नपूर्णापति-
र्जामाता धरणीभृतो निरुपमाष्टैश्वर्ययुक्तः स्वयम् ।
चत्वार्येव तथापि दास्यसि फलान्यात्माश्रयान्ते चिरं
तेभ्योऽतो बत युज्यते पशुपते लब्धावतारस्तव ॥ ५५ ॥

दोषाकरं वहसि मूर्ध्नि कलङ्कवन्तं

कण्ठे द्विजिह्वमतिवक्रगतिं सुघोरम् ।

पापीत्ययं मयि कुतो न कृपां करोषि

युक्तैव ते विषमदृष्टिरतो महेश ॥ ५६ ॥

अस्ति त्रिनेत्रमुडुराजकला ममेति

गर्वायते ह्यतितरां बत विश्वनाथ ।

त्वद्वासिनो जननकाशिशशाङ्कचूडा-

भालेक्षणाश्च न भवन्ति जनाः कियन्तः ॥ ५७ ॥

कामं सन्त्यज नश्वरेऽत्र विषये वामं पदं मा विश
क्षेमं चात्मन आचर त्वमदयं कामं स्मरस्वान्तकम् ।
भीमं दण्डधरस्य योगिहृदयारामं शिरप्रोल्लसत्सोमं
भावय विश्वनाथमनिशं सोमं सखे मानसे ॥ ५८ ॥

सम्पूज्य त्रिदशवरं सदाशिवं यो विश्वेशस्तुतिलहरीं सदा पठेद्वै ।
कैलासे शिवपदपङ्कजराजहंस आकल्पं स हि निवसेच्छिवस्वरूपः ॥ ५९ ॥

अनेन प्रीयतां देवो भगवान् काशिकापतिः ।
श्रीविश्वनाथः पूर्वेषामस्माकं कुलदैवतम् ॥ ६० ॥

इयं विश्वेशलहरी रचिता खण्डयज्वना ।
विश्वेशतुष्टिदा नित्यं वसतां हृदये सताम् ॥ ६१ ॥

नाम्ना गुणैश्चापि शिवैव माता तातः शिवस्त्र्यम्बकयज्वनामा ।
मल्लारिदेवः कुलदैवतं मे श्रीकौशिकस्यास्ति कुले च जन्म ॥ ६२ ॥

इति श्रीगणेशदीक्षितात्मजत्र्यम्बकदीक्षिततनूजखण्डराजदीक्षितविरचिता
विश्वेशलहरी सम्पूर्णा ॥

Proofread by PSA Easwaran

---

vishveshalaharI

pdf was typeset on August 30, 2023

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

